

*Перлін С. І.,**кандидат юридичних наук,**директор**Харківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Анотація. Стаття присвячена розгляду особливостей застосування техніко-криміналістичних засобів під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Виокремлено види допомоги спеціаліста під час досудового розслідування (криміналістична, консультативна, методична та технічна). Розглянуто процесуальні, тактичні і технічні вимоги застосування техніко-криміналістичних засобів під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Запропоновано удосконалення процесуальної регламентації застосування техніко-криміналістичних засобів. Наголошено, що під час проведення обшуку можуть застосовуватися різноманітні пошукові, допоміжні та вимірювальні засоби, інструменти, спецодяг, засоби упакування. До пошукових засобів передусім належать: шупи, бури, магнітні шукачі, трали, металошукачі, ультрафіолетові освітлювачі, пристрої для виявлення золота, трупів тощо. До допоміжних – освітлювальні прилади, інтроскоп, дзеркало, лупи. До вимірювальних – рулетка чи лінійка. Визначено, що перспективним може стати застосування під час проведення слідчих або розшукових дій науково-технічних засобів, які дозволяють утворювати цифрові графічні 3D-моделі об'єктів, що досліджуються. Доведено, що суттєву допомогу слідчому під час організації та проведення впізнання можуть надати телекомунікаційні технології, тобто здійснення телевізійної трансляції під час проведення слідчої дії. З'ясовано, що ефективність проведення слідчих (розшукових) дій значною мірою залежить від залучення до їх проведення спеціаліста і використання засобів криміналістичної техніки. Техніко-криміналістичні засоби не лише покликані виконувати процесуальні вимоги фіксації під час проведення слідчих (розшукових) дій, але і допомагають у виявленні, дослідженні та вилученні речових доказів. Зроблено висновок про необхідність викласти ч. 2 ст. 71 КПК у такій редакції: «Спеціаліст може бути залучений для виявлення, фіксації, дослідження та вилучення об'єктів, які мають значення для розслідування злочину, а також надання консультацій та безпосередньої допомоги сторонам кримінального провадження у використанні техніко-криміналістичних засобів під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду».

Ключові слова: техніко-криміналістичні засоби, окремі слідчі (розшукові) дії, спеціаліст, спеціальні знання, процесуальна регламентація.

Постановка проблеми. На цей час діяльність з розслідування злочинів має доволі низьку ефективність, чому сприяє безліч факторів. Одним із вагомих факторів є невикористання (повне або часткове) можливості застосування спеціальних знань під час розслідування взагалі і, зокрема, під час про-

ведення окремих слідчих (розшукових) дій. За часткового використання спеціальних знань використовується лише технічна допомога спеціаліста (фото-, відеозйомка тощо), і повністю нівелюються можливості надання ним консультативної та методичної допомоги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання техніко-криміналістичних засобів у процесі проведення окремих слідчих (розшукових) дій були предметом дослідження таких вчених, як О.В. Батюк, В.О. Волинський, В.Г. Гончаренко, Г.І. Грамович, О.О. Закатов, А.В. Іщенко, В.С. Карпов, В.В. Коваленко, Ю.Н. Оропай, М.В. Салтєвський, М.Я. Сегай, О.П. Удовенко, В.Ю. Шепітько та інші. Безумовно, вказані науковці зробили значний внесок у дослідження розглядуваної проблематики, розробивши понятійний апарат та теоретичні засади використання спеціальних знань під час розслідування злочинів. Проте реформування системи органів правопорядку та відповідні зміни у законодавстві зумовлюють необхідність детального аналізу нормативно-правових актів і дослідження особливостей використання техніко-криміналістичних засобів під час проведення слідчих (розшукових) дій [1, с. 286–287].

Виклад основного матеріалу. Якісне проведення слідчих (розшукових) дій неможливе без застосування тих чи інших технічних засобів як особою, яка проводить розслідування, так і залученим спеціалістом. Аналіз норм чинного КПК України дає можливість стверджувати, що спеціальні знання під час кримінального провадження можуть використовуватися у формі консультативної та технічної допомоги. Так, ст. 71 КПК України, даючи визначення «спеціаліста», встановлює, що це є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування та судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок (ч. 1 ст. 71 КПК). Спеціаліст може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо) сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду (ч. 2 ст. 71 КПК України). Для виконання вказаного завдання спеціалісту надано право користуватися технічними засобами, приладами та спеціальним обладнанням (ч. 4 ст. 71 КПК України) [2].

На наш погляд, слід погодитися із тими вченими, які стверджують, що процесуальне законодавство дещо обмежено

визначає можливість спеціаліста під час досудового розслідування, адже не вказує основний вид діяльності, для виконання якого залучається спеціаліст: виявлення, фіксація та вилучення об'єктів, що мають інформацію про злочин.

Тому уявляється слушним зауваження І.В. Пирога з приводу того, що до видів допомоги, яка надається спеціалістом у кримінальному провадженні, належать криміналістична, консультативна, методична та технічна. Криміналістична допомога полягає у підготовці, організації та проведенні певної слідчої (розшукової) дії; виявленні, фіксації, вилученні доказів, підборі зразків для експертного дослідження. Методична допомога з боку спеціаліста під час проведення слідчої дії полягає у роз'ясненні термінів, що використовуються в окремій галузі знань, правильних назв вилучених об'єктів або їх частин. Іноді під час складання протоколу слідчий записує цю інформацію під диктовку спеціаліста. Технічна допомога слідчому надається під час використання техніко-криміналістичних засобів у процесі проведення слідчих (розшукових) дій; огляді, виявленні, фіксації та вилученні речових доказів; складанні схем, креслень тощо. Консультативна допомога виражається в усних роз'ясненнях, довідках зі спеціальних питань, що можуть виникнути або виникають під час підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій, процесуальному оформленні їх результатів [3, с. 262].

Слід зазначити, що вказані види допомоги використовуються не під час всіх слідчих (розшукових) дій одночасно, адже на практиці проведення одних слідчих дій потребує використання всіх видів допомоги, а інші обмежуються певним видом або взагалі не потребують такої допомоги.

У межах нашого дослідження становить інтерес саме технічна допомога спеціаліста. Так, під час проведення ряду слідчих (розшукових) дій вона зводиться до використання ним техніко-криміналістичних засобів фіксації ходу та результатів таких дій, а у процесі проведення інших – виникає потреба у застосуванні більш широкого спектру техніко-криміналістичних засобів.

Як вказують науковці, серед основних методів фіксації передусім слід назвати опис, моделювання, вимірювання, а засобами реалізації цих методів виступають: за вербальної форми фіксації – протоколювання, звукозапис, відеозапис; за графічної форми фіксації – графічні відображення (схематичні та масштабні плани, креслення, замальовки); за предметної форми фіксації – вилучення об'єкта в натурі і його консервація, виготовлення матеріальних моделей (реконструкція), в тому числі макетування, копіювання, отримання відбитків, виготовлення зліпків; за наглядно-образної форми фіксації – фотографування, кіно- та відеозйомка [4, с. 165]. Проте, на нашу думку, не для всіх цих методів фіксації використовуються техніко-криміналістичні засоби.

Технічні засоби фіксації слідчих (розшукових) дій можуть використовуватися самостійно або спільно з іншими засобами, таким як засоби освітлення, вимірювання та оптичні [5, с. 6–7]. Спільне використання таких засобів допомагає якісно провести фіксацію слідчої дії з метою закарбування всіх важливих об'єктів та доказової інформації. Для кримінального провадження результати застосування засобів фіксації слідчої дії мають досить важливе значення, адже в деяких випадках вони можуть стати єдиним джерелом підтвердження інформації, встановленої під час цієї слідчої дії.

Так, ч. 7 ст. 223 КПК України, визначаючи вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій, встановлює, що безперервний відеозапис таких дій, як пред'явлення особи, трупа чи речі для впізнання, огляду трупа, в тому числі пов'язаного з експертизою, слідчого експерименту, освідування особи, може стати альтернативою для запрошення до участі в цих діях не менше двох незаінтересованих осіб (понятих). Проте проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи незалежно від застосування технічних засобів фіксації повинно здійснюватися за участю не менше двох понятих. Крім того, такі засоби фіксації ходу та результатів слідчих (розшукових) дій, як фотозйомка, аудіо- та/або відеозапис, можуть бути використані і під час допиту (ч. 5 ст. 224 КПК України) [2].

Під час проведення фіксації слідчої (розшукової) дії повинні дотримуватися як процесуальні, так і тактичні вимоги. Основними процесуальними вимогами є, по-перше, повідомлення всім учасникам слідчої дії про застосування у її ході відповідного засобу фіксації (ч. 2 ст. 107 КПК України); по-друге, зазначення у протоколі слідчої дії виду та характеристик засобу фіксації; по-третє, зберігання у матеріалах кримінального провадження оригінальних примірників технічних носіїв інформації зафіксованої процесуальної дії, резервні копії яких зберігаються окремо (ч. 3 ст. 107 КПК України).

Протягом тривалого часу у слідчій практиці найбільш розповсюдженим засобом фіксації були фотокамери. Це пояснюється тим, що вони найбільш доступні, мають невеликі розміри, дозволяють візуалізувати обстановку та об'єкти, що виявлені на місці події в ході слідчих (розшукових) дій, а також прості у процесуальному оформленні та подальшому використанні результатів їх застосування. Крім того, як вказує Л.Д. Скільська, перевагами фотографування як методу фіксації доказів є те, що воно забезпечує швидкість фіксації об'єкта, повноту та наочність результатів фіксації, об'єктивність і точність фіксації, дозволяє фіксувати недоступні для візуального розрізнення відтінки кольору, що, з одного боку, сприяє правильному і точному розумінню змісту протоколу, а з іншого – дозволяє перевірити об'єктивність і повноту записів у ньому шляхом зіставлення опису та зображення [6, с. 11].

Під час використання фотозйомки повинні виконуватися основні вимоги, які стосуються повідомлення особам факту застосування фотокамери, зазначення у протоколі слідчої дії характеристик фотокамери і носія інформації та умов проведення фотозйомки, а також кількості зроблених знімків. Результати застосування фотокамер оформлюються фототаблицею, яка додається до протоколу слідчої дії разом із носієм інформації, на котрий зберігались знімки під час фотографування.

Фотознімки у фототаблицях розташовуються таким чином, щоб інформація, відображена в них, сприймалася в такій послідовності, в якій вона відображена у протоколі. Фототаблиця повинна мати заголовок, в якому відображається інформація про те, до протоколу якої слідчої дії вона додається, про дату, адресні дані місця проведення слідчої дії та номер кримінальної справи. Під кожним фотознімком ставиться його порядковий номер у фототаблиці і розташовується короткий пояснювальний надпис до нього. Фототаблиці з цифрових фотознімків виготовляються на комп'ютері з використанням програм, призначених для обробки графічної інформації. На першому етапі формують електронну фототаблицю – на електронному бланку (формату А4) розташовуються відповідні електронні

фотознімки, після чого роблять необхідні надписи. На другому – з електронної фототаблиці отримують тверді копії, які і входять до справи. Кожен лист фототаблиці засвідчується підписами слідчого та спеціаліста і скріплюється печаткою [7, с. 142].

Окрім загальних вимог, також повинні дотримуватися спеціальні, які стосуються фіксації окремих слідчих (розшукових) дій. Так, наприклад, ч. 3 ст. 231 КПК України вказує, що якщо під час пред'явлення для впізнання проводилося фіксування ходу слідчої (розшукової) дії технічними засобами, до протоколу додаються фотографії осіб, речей чи трупа, що пред'являлися для впізнання, матеріали відеозапису. Якщо ж пред'явлення для впізнання проводилося в умовах, коли особа, яку пред'явили для впізнання, не бачила і не чула особи, яка впізнає, всі фотографії, матеріали відеозаписів, за якими може бути встановлена особа, яка впізнавала, зберігаються окремо від матеріалів досудового розслідування [2].

Крім процесуальних, повинні дотримуватися також і тактичні вимоги, однією з яких є доцільність застосування тих чи інших технічних засобів фіксації. Іншою тактичною вимогою є дотримання відповідної процедури застосування звуко- та відеозапису. Так, наприклад: 1) особи, чий пояснення фіксуються, повинні бути повідомлені про застосування звукозапису до початку надання ними цих пояснень; 2) фонограма повинна відображати весь хід пояснень, що даються. Звукозапис лише частини слідчої дії не допускається, оскільки при цьому втрачається одна з основних її переваг – повнота відображення того, що мало місце; 3) повторення спеціально для звукозапису частини пояснень законом забороняється, хоча слідчий має право попросити опитуваного повторити частину своїх повідомлень, щоб краще з'ясувати їх; 4) переривати звукозапис можна тільки із технічних причин; 5) на фонограмі повинні бути відображені: місце, дата та час, початок проведення огляду місця події, посада та прізвище особи, яка його здійснює (ті самі відомості про інших учасників дії); коротка характеристика технічних засобів, що використовуються (марка магнітофона, тип магнітної стрічки, швидкість її руху); час початку запису; інші умови застосування звукозапису; 6) після закінчення слідчої дії фонограма повністю відтворюється особі, що дає пояснення, після чого на магнітофонну стрічку фіксуються заяви і доповнення учасників дії, що засвідчують правильність запису пояснень, і вказується час завершення звукозапису [6, с. 16–17].

З метою фіксації динамічних слідчих дій виникає необхідність у застосуванні під час їх проведення відеозапису. Тому таких же правил повинні дотримуватися і у процесі його здійснення. Перші фрагменти відеозапису повинні містити відомості про учасників слідчої дії, при цьому слідчий попереджає їх про застосування відеозапису і, звертаючись послідовно до кожного, пропонує назвати прізвище, ім'я, по батькові та інші дані. Відеозапис слідчої дії проводиться безперервно, в кадрах повинні бути присутні учасники, що дають показання чи виконують якісь певні дії з навколишньою обстановкою та об'єктами, на яких акцентується увага. Обов'язково виділяються ключові моменти, які мають суттєве значення для справи – ті, що пов'язані з виявленням речових доказів, слідів, які під час огляду не були виявленими, дії, що безпосередньо свідчать про наявність у особи певних навичок, тощо [7, с. 147].

Натепер існує можливість одержання статичних зображень з матеріалів відеозапису. Переглядаючи відеозапис, отриманий

у ході слідчої дії, слідчий, з урахуванням думок тих спеціалістів, які брали участь, визначає, які моменти він хотів би бачити відображеними у фототаблиці. Спеціаліст-криміналіст «заплює» потрібні кадри і роздруковує їх за допомогою лазерного чи струминного принтера на папері, розмістивши під знімками відповідні пояснювальні написи [8, с. 123].

Однак фіксація ходу та результатів слідчих дій є не єдиною формою використання техніко-криміналістичних засобів. Значна їх кількість має пошукове призначення та покликана працювати зі слідами і об'єктами, які мають значення для кримінального провадження.

Однією зі слідчих дій, під час яких необхідне застосування техніко-криміналістичних засобів, є обшук. Допомога спеціаліста, на думку П.П. Іщенка, під час проведення вказаної слідчої дії зводиться до сприяння виявленню, закріпленню та вилученню доказів. Вона проявляється в таких діях: виявлення шуканого; збір інформації, що забезпечує доведення приналежності знайдених об'єктів конкретній особі; виявлення, фіксація та вилучення слідів, предметів і речовин, що надалі будуть об'єктами експертного дослідження; складання орієнтувань (пошукових таблиць) на об'єкти, що розшукуються [9, с. 87]. Крім того, враховуючи, що з метою виявлення прихованих об'єктів під час обшуку можуть використовуватися різного роду пошукові прилади, допомога спеціаліста також буде полягати в їх використанні. Так, на думку М.Г. Щербаківського, спеціалістів залучають для роботи під час обшуку з пошуковими приборами, оптичною апаратурою, вимірювальними засобами, використання яких спрямовано на виявлення схованого [10, с. 25–26].

Під час проведення обшуку можуть застосовуватися різноманітні пошукові, допоміжні та вимірювальні засоби, інструменти, спецодяг, засоби упакування. До пошукових засобів насамперед належать: щупи, бури, магнітні шукачі, трали, металощукачі, ультрафіолетові освітлювачі, пристрої для виявлення золота, трупів тощо. До допоміжних – освітлювальні прилади, інтроскоп, дзеркало, лупи. До вимірювальних – рулетка чи лінійка [11, с. 72].

Використання вказаних засобів процесуально закріплено у ст. 236 КПК України, яка встановлює, що під час обшуку слідчий, прокурор має право проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення обшуканого житла чи іншого володіння особи, чи окремих речей, виготовляти відбитки та зліпки, оглядати і вилучати речі, документи, які мають значення для кримінального провадження, про що робиться відповідний запис у протоколі обшуку [2].

Хоча в КПК України прямо не вказано на застосування пошукової техніки, однак очевидно, що для «огляду та вилучення речей і документів» необхідно їх спочатку виявити. Результатами застосування техніко-криміналістичних засобів під час обшуку є виявлення шуканих об'єктів, які мають значення для кримінального провадження. Усі виявлені під час обшуку об'єкти підлягають ретельному огляду із застосуванням збільшувальних та освітлювальних приладів, за умови виявлення на об'єктах слідів злочину – техніко-криміналістичних засобів роботи з такими слідами.

Ще однією слідчою (розшуковою) дією, під час проведення якої часто виникає необхідність у використанні техніко-криміналістичних засобів, є слідчий експеримент.

Учені досить часто виділяють види слідчого експерименту залежно від мети його проведення. Однак розподіл на окремі види слідчого експерименту не впливає на значні відмінності у застосуванні техніко-криміналістичних засобів.

У першу чергу відзначимо, що ч. 2 ст. 240 КПК України передбачає можливість під час проведення слідчого експерименту проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення, відбитки та зліпки, які додаються до протоколу [2]. У практичній діяльності в більшості випадків під час проведення слідчого експерименту застосовуються технічні засоби фіксації ходу та результатів слідчої дії. Зокрема, враховуючи динамічний характер вказаної дії, рекомендується застосовувати відеозапис.

Сучасна цифрова відеоапаратура має великі можливості щодо фіксації об'єктів. Наприклад, управління швидкістю зйомки дозволяє зафіксувати рухомий об'єкт, а потім переглянути запис з різним темпом. Це дає змогу звернути увагу на потрібні деталі за низького темпу перегляду і навпаки, минути дрібні моменти, збільшуючи темп [12, с. 39].

Слід зазначити, що фіксація покликана описувати та засвідчувати не лише результати слідчого експерименту, а й процесуальний порядок його проведення, а отже, гарантії дотримання прав учасників процесу та, як наслідок, факту допустимості доказів, отриманих внаслідок його проведення [13, с. 233].

Поряд із цим досить часто під час слідчого експерименту можуть бути виявлені додаткові сліди злочину або об'єкти – носії слідів. Тому найчастіше виникає необхідність у застосуванні відповідних техніко-криміналістичних засобів.

Як зазначено, серед засобів виявлення та вилучення слідів під час слідчого експерименту залежно від обставин справи застосовуються універсальні валізи, освітлювальні прилади, пошукова техніка, пакувальні матеріали, спеціальні валізи – для вилучення мікрооб'єктів, слідів біологічного походження, запаху тощо [3, с. 302].

Перспективним може стати застосування під час проведення слідчих або розшукових дій науково-технічних засобів, які дозволяють утворювати цифрові графічні 3D-моделі об'єктів, що досліджуються. Цифрова графічна 3D-модель може бути отримана за допомогою лазерного 3D-сканера. Усі дво- та тривимірні зображення місця події в необхідному ракурсі та з поясненнями можуть роздруковуватися за допомогою принтера, з подальшим їх оформленням у вигляді відображень тривимірної моделі місця події, фототаблиць, планів місця події. Відповідні файли результатів лазерного сканування та фотозйомки, записані на оптичний диск, можуть додаватися до протоколу. Так, графічні способи фіксації слідчого експерименту можуть бути вагомими, коли підозрюваний вказує на деталі обстановки, поінформованість щодо яких свідчить про його вину; або декілька підозрюваних під час окремо проведених перевірок їх показань на місці події вказують на одні й ті самі деталі обстановки, що також свідчить про їх винну поінформованість. Графічна фіксація доцільна і у разі, коли особа, показання якої перевіряються, вказує на деталі обстановки, що не збереглися на момент проведення слідчої дії [14, с. 364].

Пред'явлення для впізнання – це ще одна слідча (розшукова) дія, проведення якої на перший погляд потребує лише застосування засобів фіксації. Проте техніко-криміналістичні засоби можуть тут використовуватися не лише для фіксації

ходу та результатів слідчої дії, але і для забезпечення якісного її проведення. Йдеться, зокрема, про пред'явлення для впізнання особи поза візуальним спостереженням.

Суттєву допомогу слідчому в ході організації та проведення впізнання можуть надати телекомунікаційні технології, тобто здійснення телевізійної трансляції під час проведення слідчої дії. Вона може застосовуватися у випадках відсутності спеціально обладнаної кімнати, коли є необхідність у проведенні впізнання поза візуальним спостереженням. Найпростіший вихід може бути таким: у приміщенні, де знаходяться особи, які підлягають впізнаванню, встановлюється телекамера, з'єднана кабелем із відеомонітором, який розташовано в іншій кімнаті. Керує телекамерою спеціаліст. Трансляція зображення осіб, які впізнаються, на монітор повинна бути спочатку одночасною, тобто в кадрі ці особи повинні знаходитися разом, а потім – по черговою. Зв'язок між приміщеннями здійснюється за допомогою гучномовного пристрою чи телефону. Цей спосіб пред'явлення для впізнання дозволяє безпосередньо коригувати зображення, дає можливість спостерігати осіб, які підлягають впізнаванню, в динаміці, а також чути їхні голоси. Також телекомунікаційні технології можуть застосовуватися під час проведення «дистанційного впізнання», коли впізнаючий і той, кого впізнають, знаходяться на великій відстані один від одного [11, с. 145].

Висновки. Таким чином, ефективність проведення слідчих (розшукових) дій значною мірою залежить від залучення до їх проведення спеціаліста і використання засобів криміналістичної техніки. Техніко-криміналістичні засоби не лише покликані виконувати процесуальні вимоги фіксації під час проведення слідчих (розшукових) дій, але і допомагають у виявленні, дослідженні та вилученні речових доказів.

З метою удосконалення процесуальної регламентації застосування техніко-криміналістичних засобів уявляється необхідним внести зміни до ч. 2 ст. 71 КПК України та викласти її у такій редакції: «Спеціаліст може бути залучений для виявлення, фіксації, дослідження та вилучення об'єктів, які мають значення для розслідування злочину, а також надання консультацій та безпосередньої допомоги сторонам кримінального провадження у використанні техніко-криміналістичних засобів під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду».

Література:

1. Перлін С.І. Організаційні особливості застосування техніко-криміналістичних засобів під час виявлення злочинів. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. Вип. 2. С. 286–293.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 12 квітня 2012 року № 4651-VI. URL.
3. Пиріг І.В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.
4. Журавель В.А. Фіксація доказової інформації: сучасний стан та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми держави та права*. 2008. Вип. 44. С. 164–169.
5. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади : метод. посібник / авт.-упоряд. : С.І. Перлін, С.О. Шевцов ; М-во внутр. справ України ; Держ. наук.-дослід. експерт.-криміналіст. центр. Харків : ФОП Чальцев О.В., 2009. 152 с.
6. Скільська Л.Д. Кримінально-процесуальні та тактико-криміналістичні особливості фіксації результатів огляду місця події :

- автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. Київ, 2010. 23 с.
7. Криміналістика : підручник / Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. та ін. ; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва. Харків : ХНУВС, 2011. 666 с.
 8. Коваленко В.В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2007. 208 с.
 9. Ищенко П.П. Специалист в следственных действиях (уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты). Москва : Юрид. лит., 1990. 160 с.
 10. Щербаковский М.Г., Кравченко А.А. Применение специальных знаний при раскрытии и расследовании преступлений. Харьков : Ун-т внутр. дел, 1999. 78 с.
 11. Особливості тактики проведення окремих слідчих дій : навч. посіб. / О.О. Андреев, Д.Д. Заяць, В.В. Колесніков та ін.; за заг. ред. Д.Д. Заяця ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2010. 192 с.
 12. Гусаченко С.О. Процесуальні та непроцесуальні засади використання спеціальних знань при проведенні слідчого експерименту. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8. № 3 (28). С. 34–39.
 13. Кірпач І.С. Завдання слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. *Митна справа*. 2013. № 3 (87). Ч. 2. Кн. 1. С. 233–234.
 14. Роман А.Н. Цифровые записи как вещественное доказательство в судебно-следственной и экспертной практике. *Теория та практика судової експертизи і криміналістики*. 2010. Вип. 10. С. 364–370.

Perlin S. Peculiarities of the forensic equipment usage in the process of conducting investigative (search) operations

Summary. The article is devoted to the consideration of the peculiarities of the use of technical and criminalistic means in conducting separate investigatory (search) actions. The types of expert assistance during investigation

(criminalistic, advisory, methodical and technical) are specified. The procedural, tactical and technical requirements of the application of the technical-forensic means during the conduct of separate investigative (search) actions are considered. There is offered an improvement of procedural regulation of the use of technical and criminalistic means. It is emphasized that during search the various search, auxiliary and measuring means, tools, overalls and packing means can be used. Search engines include, first and foremost: probes, storms, magnetic finders, trawls, metal detectors, UV lighters, devices for detecting gold, corpses, and more. For auxiliaries – lighting, introscope, mirror, magnifier. Before the measuring – roulette or ruler. It is determined that the use of scientific and technological means that allow the creation of digital graphic 3D models of objects under investigation may be promising. It has been proved that the telecommunication technologies, that is, the television broadcasting during the investigative action, can provide significant assistance to the investigator during the organization and carrying out the recognition. It has been found that the effectiveness of investigative actions depends to a large extent on the involvement of a specialist and the use of forensic equipment. Techno-criminalistic tools are not only intended to fulfill the procedural requirements of fixation during the conduct of investigative actions, but also assist in the discovery, investigation and removal of material evidence. It is concluded that it is necessary to state Part 2 of Art. 71 of the CPC reads as follows: “A specialist may be involved in identifying, fixing, investigating and removing objects of importance for the investigation of a crime, as well as providing advice and direct assistance to the parties to criminal proceedings in the use of technical and criminalistic means during pre-trial investigation. and the court during the trial”.

Key words: technical and forensic means, separate investigative (search) actions, specialist, special knowledge, procedural regulation.